

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Baptistæ Portæ Neapolitani Magiæ Naturalis Libri
Viginti**

Della Porta, Giambattista

Frankfurt, 1607

Aliæ speculi concaui operationes. Cap. VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70772)

Quod fiet hoc pacto. Diximus concaui speculi ope posse imaginem extrorsum mitti, idque à quopiam non percipitur, nisi è regione fuerit. Adhæreat suo pectori concauum, extra centrum oppone pugionem, atq; longius recedendo illi speculum planum oppone, in quo respiciens, imaginem à concauo reflexam in aere pendulam videbit quisque, atq; omni ex parte. Quod si ingeniosus perceperit, & longe extra missam imaginem, vt docuimus, plano receptam sine speculo concauo, & spectabili visione, mire rem in plano pendulam videri licebit. Poteris &

Speculo plano obuersam faciem representare.

Vbi prædicto modo speculum suo pectori admotum habueris, obiecta planū, & faciem illi repræsentam, quam concauo obijciat, quod obuersam reuerberabit plano, & voti spes compos.

Alia speculi concaui operationes.

C A P. VI.

PRiusquam ab eiusmodi speculi operationibus discadamus, quendam enarrabimus vsum, nō parum iucundum, & admirabilem, ex quo maxima Naturæ secreta nobis illucescere possunt. Veluti

vt omnia in tenebris conspicias, quæ foris à Sole illustrantur cum suis coloribus.

Cubiculi fenestras omnes claudas oportet, proderitq; si spiramenta quoque obturentur, ne lumen aliquod intro irrumpens, omne destruat: vnam tātum terebrato, & foramen palmare aperito palmaris longitudinis, & latitudinis, supra tabellam plumbeam, vel æneam accommodabis, & glutinabis, papyri soliditatis, in cuius medio foramen aperies, circulare digiti minimi magnitudine, è regione parietes albos vel papyrum, vel alba lintea appones. Sic à Sole foris illustrata omnia, & deambulantes per plateas, vti Antipodes spectabis: quæque dextra sinistra, commutataq; omnia videbuntur, & quo longius à foramine distabūt, tanto maiorem sibi adsciscunt formam. Si papyrum, vel albā tabulam appropinquabis, ea visuntur minora, clarioraq; ali-

quantisper tamen immorando, non enim illico simula-
 chra apparebūt: quia simile validum maximam cum
 sensu nonnunquam efficit sensationem, talemq; inue-
 hit affectionem, vt non solum quum sensus agunt, sen-
 sorijs insint, eaque laceffant, sed etiam quum ex operi-
 bus discessere, diutius immorētur, quod liquide potest
 perspicui: nam per Solem deambulantes, si ad tenebras
 conuertimur, comitatur nos affectio ea, vt nil, vel æger-
 rime cernamus, quum adhuc in oculis seruetur affectio
 ipsa à lumine facta, inde paulatim euanescente, clare in
 tenebris aspiciamus. Nunc autem enunciabo quod ad-
 huc semper tacui, tacendum que putauit. Si crystallinam
 lentem foramini appones, iam iam omnia clariora cer-
 nes, vultus hominum deambulantium, colores, vestes,
 actus, & omnia, ac si propius spectares, videbis, tam mi-
 xima iucunditate, vt qui viderint, nunquam satis mi-
 rari possint. At si vis

Maiora omnia, & clariora videre.

E regione speculum apponito, non quod disgregando
 dissipet, sed colligendo vniat, tam accedendo, receden-
 doque, quousque ad suam veræ imaginis quantitatem
 cognoueris, debita centri appropinquatione: & atten-
 tius cognoscet inspector volantes volucres, cœlum
 nubibus dispersum, cyanei coloris, longe distātes mon-
 tes, & in paruo papyri circulo (qui supra foramen ac-
 commodetur) quasi compendiosum orbem videbis,
 quod vbi vides, non parum lætaberis: obuersa omnia,
 quia speculi centro vicina sunt, si extra centrum elon-
 gabis, maiora, & erecta, vti sunt, conspicias, sed non per-
 spicua. Hinc euenis

*vt quisq; pictura ignarus rei alicuius vel hominis ef-
 figiem delineare possit.*

Dummodo solum colores assimilare discat. Hoc non
 parui faciendum artificium. Feriat Sol fenestram, & ibi
 circa foramen imagines, vel homines adsint, quorum
 imagines delineare volumus. Sol imagines illustret,
 non vero foramen. Oppones foramini papyrū albam,
 ac tandiu homines ad lumen accommodabis, appropinqua-

pinquabis, elongabis, dum perfecta imaginem Soli in obiectâ tabulam referat, picturæ gnarus colores superponendo vbi sunt in tabula, & ora vultus circumscribet, sic amota imagine, remanebit impressio in tabula, & in superficie, vt imago in speculo spectabitur. Si vis
vt recta omnia videantur.

Hoc erit magnum artificium, à multis tentatū, sed non assecutum. Aliqui enim planis speculis foramini oblique obiectis, & in oppositam tabulam reuerberatis, videbant parum recta, sed obscura, & indiscreta. Nos sapius albam tabulam foramini oblique opponendo, atque è regione foraminis inspicientes, videbamus ferè recta, sed pyramis per obliquum dissecta, si ne proportionè homines, & imperpicuos ostēdebat. Sed tali modo ita fiet voti compos. Opponito foramini specillum è conuexis fabricatum, inde in speculum concauū imago resiliat. Distet speculū concauum à centro, nam imagines, quas obuersas recipit, rectas reddit, ob cētri distantiam. Sic supra foramen, & papyrum albam iaculabit imagines rerum obiectarum, tam clarè, & perspicuè, ve non satis lætari, non satis mirari possis. Id tamen duximus admonendum, ne opera frustreris, quod proportionati sint oportet circuli specilli, & concaui portio, quomodo id assequaris, pluries hīc declarabitur. Docēbimus etiam quomodo fieri possit,

vt in cubiculo venatus, hostium pralium, & alia prestigia appareant.

Nunc pro coronide adnectam, quo magnatibus, ingeniosis, & studiosis nil fuerit visu iucundius. Vt in obscuro cubiculo obiectis albis linteis venatus, symposia, hostiles acies, ludos, & omnia quæ volueris, ita clarè, perspicuè, & affabrè videri contingat, ac si præ oculis essent. Sit è regione cubiculi, vbi id demonstrare conaberis, planum aliquod spatiosum, quod possit liberè à Sole illustrari, in eo ex ordine arbores accommodabis, sic sylvas, mōtes, & flumina, sic animalia vera, vel arte conficta ex ligno, aliave materie, intus pueri consuti sint, vt in comœdiarum actibus interponere solemus, ceruos,

apros, rhinoceros, elephantes, leones, & alia quæ volueris animalia effinges: inde paulatim è latibus egredientia in planum apparēt, accedet venator cum venabulis, retibus, alijsq; necessarijs, & venationem simulat, adfint sonitus buccinarū, tubarum, & cornuū, qui enim in cubiculo adsunt, arbores, animalia, venatorū vultus, & reliqua conspicient, vt nesciant an vera, an præstigia sint. Euaginati enses intro per foramen lumen iaculantur, vt fere terrorē incutiant. Admiratibus amicis multoties eiusmodi spectaculū præbuimus, taliq; illusione gaudēribus, quos naturalibus rationibus, & optices vix ab eorum opinionibus remouere valuimus, etiam artificio aperto Hinc Philosophis & optices patet, quomodo fiat visio loco, ac intromittēdi dirimitur quæstio, sicut antiquitus exagitata, nec alio vti ūq; artificio demonstrare poterit. Intromittitur idolū per pupillam, fenestree foraminis instar, vicemq; obtinet tabulæ crystallinæ sphaeræ portio in medio oculi locata, quod scio ingeniosis maxime placiturū. In nostris optices fufus declaratum est. Hinc rei conscio quispiam occultē narrandi auspicari poterit principia, quæ voluerit, vt remotē carceribus occluso. Nec leues poterunt imaginari technæ, distantiam speculi magnitudine emendabis. Sat habes, qui id docere conati sunt, nō nisi nugas protulere, nec aliquibus adhuc compertum putarim. Si scire aues

Quomodo Solis eclipsis videri possit,

Nunc apponere decreui modum, quo Solis eclipsis clarē notari possit. In Solis eclipsi claude cubiculi fenestras, atque oppones foramini papyrum, & videbis Solem in speculo concauo in oppositam papyrum refluat, & circulum suę rotunditatis describas, sic initio, medio, & fine facies. Vnde sine visus læsione diametri puncta Solis defectus notabis.

Quomodo in tenebris ea conspicias, quæ foris à facibus illuminantur. CAP. VII.

Possumus eadem sine Solis illuminatione demonstrare, nec sine admirabilitate. In festiuis ignibus, vel data opera accensis, quæ in cubiculis illuminantur, possumus & in alio cubiculo obscuro videre, accom-

modan-